HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שבועות שתים שהן ארבע. בשבועת ביטוי שפתיים הכתוב מדבר (ה) אלא קרבן עולה ויורד כדמפרש בפרק שלישי (לקמן כ.): **שתים.** כתיבי הכא (ויקרא ה) להרע או להיטיב ומפרש במשנה פרק שלישי (לקמן כה.) לאוכל להרע שמענה את עצמו וה"ה לכל דבר שהוא הן ולאו להבא (ו) **להרע** או להיטיב להבא משמע ובפ"ג (שם) מדרשה מן המקרא לפי דברים שאין בהן הרעה והטבה ומיהו שתים ניתנו ואו לא לדבר וחילופו: **שתי ד'.** יש לרבות מריבוי הכתובים דכמפרש בפ"ג (שם) לפי דבר וחילופו לשעבר כגון האכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל: **ידיעות הטומאה.** חיוב קרבן עולה ויורד משמע טומאת מקדש וקדשיו הכתובה אצל שבועת ביטוי או נפש כי (ו) תגע וגו' (ויקרא ה) וילפינן בפירקין (ז.) שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו שנכנס בשוגג למקדש אחר טומאה זו או אל בשר קודש: **שתים שהן ארבע.** כתיבי דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא טמא ומשמע שנתעלמה ממנו טומאה וע"י אותו העלם אל בשר קודש כרי אחת או שנכנס למקדש כרי אחת. ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שנטמא וחמ"כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שחטאת משום הכי קרי לי' ידיעות: **שהן ארבע.** יש לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודם והעלם מקדש וזכור הוא את הטומאה: **ליליף בשבת שתים שהן ארבע.** הוליף מרשות היחיד לרשות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף ע"ו:) מוילו משם ויעבירו קול במחנה וגו' (ו) (ומתרגמינן) (ז) בתפיקו מרה"י לרה"ר. זהו שתים אחת לעומד בתוך והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוליכו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוליכו בידו והניחו בחוץ: **שהן ארבע.** יש ללמוד מאלו שבשם שהקפידה תורה מרשות לרשות בהוצאה כך הקפידה בהכנסה והכי הן שתים אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו ואחת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו: **מראות נגעים.** שהמוטרע מביא עליהם קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא (ויקרא יד) שאת ובהרת והן תלוקין במראליהן כדמפרש בגמ' (ה:): **שהן ארבעה.** יש לרבות תולדה לזו ותולדה לזו כדמפרש בגמ' (שם): **לא שיש בה ידיעה.** כולהי לטומאה קלי. ובגמרא (ג.) מפרש למאי מפרש מילי לטומאה ברישא וילפות ומרלות כל מדא ומדא מפרש במסכת דילה להכי לא פרשיהו בהאי מסכת ומהאי תנויהו הכא משום דדמיו להדדי בשתים שהן מרבין: **ידיעה נחלקו.** שיכל שנטמא: **וידיעה נפוף.** משלחל את הקודש בהעלם או נכנס למקדש ויצא ונודע לו שבטומאה שלחל או בטומאה נכנס: **והעלם נימיף.** כשלחל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש: **כרי זה.** בקרבן המפורש בחומת פרשה (ויקרא ה) לעשיר חטאת בהמה ולעני עוף ולדל שבדלים עשיריה החיפה והיא מנחת חוטא החמורה בכל מקום וחזו לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד. ובגמרא (ד.) מפרש מנא ליה דידיעה בתחלה ובסוף בינתים כתיב: **שעיר הנעשה בפנים.** שלשה שעירים נעשין לעבור ביוה"כ אחד מהן דמו לפנים וחבירו משלח לעזאזל כמה שכתוב בתחרי מות (ו) ואחד קרב במזבח החיצון במוספין והוא כתוב בפרשת פינחס (ו) עם שאר כל מוספי המועדות: **סוף.** להגין עליו מן היסורין שלא"פ שחינו יודע שחטא ים לו ללמד שכל השוגגין לריכים כפרה לכשיודעו חלמא חומר קודם ידיעה עושים הן: **עד שיודע לו.** שלכל קודם בטומאה: **אין בה ידיעה בתחלה.** שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר.** ויום הכפורים הוא עלמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר.** בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** דהכי ילפינן בהדיא בגמ' (לקמן ז:) דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** ג) מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. ופ"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה וכ"מ בטומאה שמירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:) ומשני לה: **שעירי הרגלים.** בכל הרגלים נאמר ג) שעירי חטאת. ובגמ' (לקמן ט.) מפרש מנא ליה דלמשלח זה ידיעה בא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים.** עליה אבל לא שעירי ראשי חדשים אלא מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על

ג) שתים שהן ארבע ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע יציאות השבת שתים שהן ארבע ד) מראות נגעים שנים שהן ארבעה א את שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים הרי זה בעולה ויורד ב יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד ג אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר שנאמר ה מלבד חטאת הכפורים ו על מה שזה מכפר זה מכפר ז מה הפנימי אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה אף החיצון אין מכפר אלא על דבר שיש בה ידיעה ח ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על

שבועות. הא לעיל פתח הלי מסכת כל ניניוי שבועות כשבועות דכפתח נדרים ונזיר משום דתניא ממכות קא סליק דלמפרש בגמרא הולרך לפתוח בשתים שהן ארבע והוחיל ולא מלי פתח בניניו תו לא תש לשנות אחי"כ ות"ח אחמי לן פתי ידיעות בריישא דהא בקרא כתיב בריש ונפש כי תאטא וגו' ונפש אשר תגע וגו' והדר תו ונפש כי תשבע וגו' וי"ל דשבועות הוא עיקר המסכת דשקדר יאותות קמי ואגב שבועות תני ידיעות משום דגבי הדדי כתיבן כדמפרש בגמרא ג"ש משום דמילי דשבועות כתיבי בקרא בריש ונפש כי תאטא וגו' (ויקרא ה) והוא עד דהייגו שבועת העדות והאי לא פתח בשבועת העדות משום דלית בהו שתים שהן ארבע: **ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע.** תימה להעלמות הו"ל למיתני דהיא עיקר מילתא העלם טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש ומקדש וי"ל דניחא ליה למינקט לשון ידיעה מטעמא דמפורש בפ"ג (דף י.): ידיעות קמייתא לגיתנהו בכל התורה כולה קא משיב ג"ש לגידך ליתנו בידיעות בתרייתא לתתיין לידי קרבן קא משיב ולהך ליתנו הא לא תני נמי ידיעות השבת משום דניחא ליה למינקט יציאות דמלמלכות גופייהו מיכא שתים שהן ארבע אבל הכא לא מלי למינקט הטומאות שתים שהן ד' לגיכא אלא תרתי טומאת קודש וטומאת מקדש: **יציאות השבת שתים שהן ארבע.** בגמ' מפרש שתים הולאה בעני ובעבל הבית שהן ארבע הכנסה בעני ובעבל הבית ותימה לימלי משיב בעני ובעבל הבית בתרתי דמה לי עני ומה לי בעל הבית ויש לומר דלשטרין למתניתו משום דקס"ד לא הוי דרך הולאה אלא כשעומד ברשות היחיד ונטל בפיות ויצא לרשות הרבים אבל כי האי גוונא דגופו ברשות היחיד וידו ברשות הרבים או מיפכא לא הוי דרך הולאה היא ובבי האי גוונא לחר בפ"ק דשבת (דף ג:) ידו של אדם חיינה לא ברשות היחיד ולא ברשות הרבים ומיצטריך למיתני תרוייהו דאי תנא אדא לא הוה שמעינן מינה ניחא ליה דלא תני הך הולאה אלימתי דפריטים וה"ת מפרש להולאה מלאכה גרועה היא דמה לי אם מוליא מרשות היחיד לרשות הרבים ומה לי לרשות הרבים לכך הולרך לפרש כל העניים דעני ועשיר ותדע דמלאכה גרועה היא מדלחמר ברים הזורק (שבת דף ע"ו: ושם) הולאה גופא היכא כתיבא ודרים לה מיהלא הטם מהבית כו' וקחמר דשכחת הולאה הכנסה מגלן סברת היא מה לי לפוקי מה לי עיולי ולשחר תבות לא בעינן קרא אלא מחיינין כל להוו במשכן והולאה היתה במשכן כדלחמר בפרק במה טומנין (שם דף מט:) הס הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואחם אל תוליאו הס העלו קרשים לעגלה ואחם אל תכניסו ולשחר תולדות לא חיישינן דלהוו במשכן אלא אחד לאחוה אבל תולדות דהולאה דעי בפרק הזורק (שם דף ע"ו:) או סברת או דלהוו במשכן כגון מכנים חוזק ומעביר ומושיט והייגו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר:

מראות נגעים. כדכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ואנן נמי בפ' נגעים (פ"ו משנה ד) ומייתי לה בהמוצא מקדש (זבחים דף פח: ושם) מראות נגעים רבי יוסף בן הרניגס אומר שלשים ושנים והא דקתני התם טועה עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים והא דקתני התם טועה משום דחשיב נמי פתיכי אי נמי כייל נגעי בתים ובגדים מ): מכדי

א) א מיי' פי"ו מהל' שגגות הלכה ו סמג לאוין ריש ועשין רטו: ב) ב ג ד מיי' שם הלי ט:

ו) שבת ב., ג) פירש"י על זה עיין לקמן ה:, ג) [יומא ע:], ד) [ער' תוס' לקמן ח: ד"ה מה פנימי], ה) [ולהבא. כ"ה], ו) [ל"ל אשכן], ז) [שמות לו], ח) בדפו"י ליתא ועי' כ"ק, ט) [ויקרא סו], י) [במדבר כטו], כ) ל"ל ומאי. כ"ה], ל) [ויקרא כח וכטו], מ) [וע"ע תוס' שבת כ: ד"ה מראות].

תורה אור השלם

1. שָׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטַּאת מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפֻּרִים וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם:
במדבר כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתים. שבועות של ביטוי להרע או להיטיב, שתים הן להתחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור בפרשה, לעפרי מלהרע או להיטיב, דמשמע להבא, אוכל ולא אוכל, שהן ארבע. יש לך לרבות עוד שתים מריבוי הכתוב לכל אשר יבטא האדם לרבות לשעבר, אכלתי ולא אכל, לא אכלתי ואכל (שבת ב.).

ידיעות הטומאה. האמורות בקרבן עולה ויורד או נפש כי תגע וגו' ומתניתין שהן שתים שכתוב מדבר בטומאת מקדש וקדשיו, שלאחר שנטמא בכל קודש או נכנס למקדש ולפני ולפנים העלם קודם שנודע לו שחטאת משום הכי קרי לי' ידיעות: **שהן ארבע.** יש לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודם והעלם מקדש וזכור הוא את הטומאה: **ילילוף בשבת שתים שהן ארבע.** הוליף מרשות היחיד לרשות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף ע"ו:) מוילו משם ויעבירו קול במחנה וגו' (ו) (ומתרגמינן) (ז) בתפיקו מרה"י לרה"ר. זהו שתים אחת לעומד בתוך והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוליכו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוליכו בידו והניחו בחוץ: **שהן ארבע.** יש ללמוד מאלו שבשם שהקפידה תורה מרשות לרשות בהוצאה כך הקפידה בהכנסה והכי הן שתים אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו ואחת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו: **מראות נגעים.** שהמוטרע מביא עליהם קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא (ויקרא יד) שאת ובהרת והן תלוקין במראליהן כדמפרש בגמ' (ה:): **שהן ארבעה.** יש לרבות תולדה לזו ותולדה לזו כדמפרש בגמ' (שם): **לא שיש בה ידיעה.** כולהי לטומאה קלי. ובגמרא (ג.) מפרש למאי מפרש מילי לטומאה בריישא וילפות ומרלות כל מדא ומדא מפרש במסכת דילה להכי לא פרשיהו בהאי מסכת ומהאי תנויהו הכא משום דדמיו להדדי בשתים שהן ארבע: **ידיעה נחלקו.** שיכל שנטמא: **וידיעה נפוף.** משלחל את הקודש בהעלם או נכנס למקדש ויצא ונודע לו שבטומאה שלחל או בטומאה נכנס: **והעלם נימיף.** כשלחל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש: **כרי זה.** בקרבן המפורש בחומת פרשה (ויקרא ה) לעשיר חטאת בהמה ולעני עוף ולדל שבדלים עשיריה החיפה והיא מנחת חוטא החמורה בכל מקום וחזו לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד. ובגמרא (ד.) מפרש מנא ליה דידיעה בתחלה ובסוף בינתים כתיב: **שעיר הנעשה בפנים.** שלשה שעירים נעשין לעבור ביוה"כ אחד מהן דמו לפנים וחבירו משלח לעזאזל כמה שכתוב בתחרי מות (ו) ואחד קרב במזבח החיצון במוספין והוא כתוב בפרשת פינחס (ו) עם שאר כל מוספי המועדות: **סוף.** להגין עליו מן היסורין שלא"פ שחינו יודע שחטא ים לו ללמד שכל השוגגין לריכים כפרה לכשיודעו חלמא חומר קודם ידיעה עושים הן: **עד שיודע לו.** שלכל קודם בטומאה: **אין בה ידיעה בתחלה.** שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר.** ויום הכפורים הוא עלמו מועיל עם הקרבנות שנאמר (ויקרא כג) כי יום כפורים הוא: **שנאמר.** בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** דהכי ילפינן בהדיא בגמ' (לקמן ז:) דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה.** ג) מאי ניהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. ופ"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה וכ"מ בטומאה שמירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:) ומשני לה: **שעירי הרגלים.** בכל הרגלים נאמר ג) שעירי חטאת. ובגמ' (לקמן ט.) מפרש מנא ליה דלמשלח זה ידיעה בא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים.** עליה אבל לא שעירי ראשי חדשים אלא מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על